

Taal is zeg maar niet zo mijn ding

Regionale aanpak
Laaggeletterdheid

Drechtsteden 2021-2024

Taal is zeg maar niet zo mijn ding

**Wat als lezen, schrijven en/of rekenen
het meedoen in de samenleving
belemmert?**

**Regionale aanpak Laaggeletterdheid
Drechtsteden 2021-2024**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat is laaggeletterdheid?	6
Hoeveel laaggeletterden zijn er in de Drechtsteden?	6
Waarom vraagt dit probleem om een integrale aanpak?	11
WEB en inburgering, waar zit de synergie?	11
Welke focusgebieden zijn er?	12
Wat zijn de maatschappelijke kosten?	14
Wat doen we al?	14
Wat is onze visie voor de toekomst?	19
Wat worden onze vervolgstappen?	25
Wat willen we hiermee bereiken?	27
Welke verbindingen leggen we met andere terreinen?	28
Hoe monitoren we de kwantiteit en kwaliteit van het aanbod?	28
Welke rol heeft Stichting Lezen en Schrijven?	29
In welke landelijke netwerken doen we mee?	29
Wat betekent dit financieel?	30
Bronnen	31
Afkortingen	32

Inleiding

Voor u ligt de koers die de Drechtsteden in de aanpak van Laaggeletterdheid willen varen.

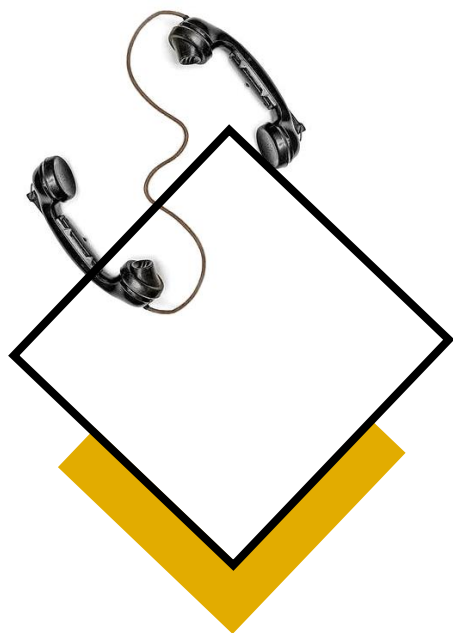
Naar aanleiding van het Interbestuurlijk Programma (IBP) (dd. 12 februari 2018) hebben Rijksoverheid, gemeenten en andere decentrale overheden afgesproken om de komende jaren gezamenlijk op te trekken bij het verbeteren van de (taal)vaardigheid van volwassenen. In de beleidsbrief “Samen aan de slag voor een vaardig Nederland” (dd. 18 maart 2019) heeft het Kabinet daarom aangekondigd om samen met gemeenten in de periode 2020-2024 te werken aan een zichtbare verbetering in het bereiken van laaggeletterden. Dit willen ze doen door een lokaal georganiseerd goed en passend aanbod op maat. In het Regeerakkoord “Vertrouwen in de Toekomst” (2017) heeft het Kabinet aangegeven het budget hiervoor dan ook structureel met € 5 miljoen per jaar te verhogen naar gemeenten toe. In samenhang met andere overheidsmaatregelen op het gebied van onderwijs en inburgering en hun uitgegeven richtlijnen rond begrijpelijke communicatie hoopt men zo blijvend te kunnen bijdragen aan het terugdringen van laaggeletterdheid. Daarom zet het kabinet ook in op bevordering van digitale inclusie. Dit is beschreven in de beleidsbrief van de staatssecretaris van BZK d.d. 12 december 2018 “Iedereen moet kunnen meedoen.”

Inwoners die meedoen in de samenleving! Dat is wat alle gemeenten in de Drechtsteden graag willen. Daarvoor zijn twee dingen heel belangrijk:

- ❖ Inwoners die voldoende basisvaardigheden hebben om hun weg te vinden in het maatschappelijke leven.
- ❖ Toegankelijke dienstverlening waarmee de overheid en het gehele sociaal domein zijn inwoners bereikt.

Laaggeletterdheid in de regio Drechtsteden

Het OCD heeft berekend dat het aantal laaggeletterde inwoners in de Drechtsteden gemiddeld 14% is. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde dat op 12% ligt. Deze aantallen lopen in de verschillende gemeenten zeer uiteen. Dordrecht (ca. 17.000) en Zwijndrecht (ca. 3200) hebben hierin het grootste aandeel. De overige gemeenten hebben kleinere aantallen laaggeletterden inwoners.

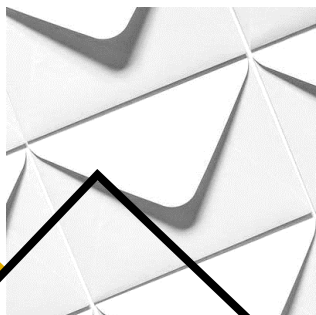

Aangezien het beschikbare WEB-budget de komende jaren niet toeneemt vraagt dit regionaal en lokaal om duidelijke keuzes.

Basisvaardigheden, wat zijn dat?

Onder basisvaardigheden verstaan we rekenen, schrijven, lezen en digitale vaardigheden. Niet iedereen bezit deze basisvaardigheden voldoende. In Nederland gaat het om 2.5 miljoen mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Zij hebben daarbij ook vaak beperkte digitale vaardigheden. Hoewel we hier vaak denken aan anderstaligen is bijna twee-derde van deze laaggeletterden in Nederland naar de basisschool gegaan.

We richten ons met deze regionale notitie op een aanpak gericht op 16-65 jarigen. Dat betekent niet dat we kinderen en jongeren met een risico op laaggeletterdheid uit het oog verliezen. Waar mogelijk benoemen we raakvlakken tussen dit koersdocument en het basis- en voortgezet onderwijs en het mbo.

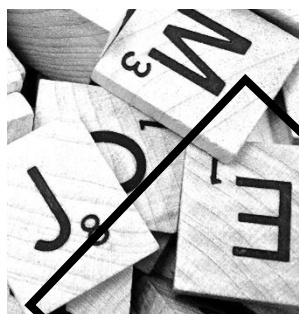

Onze gemeentelijke dienstverlening en duidelijke communicatie
In de dienstverlening zien we daarnaast steeds vaker initiatieven om begrijpelijker te communiceren, maar tegelijkertijd worden onze processen steeds ingewikkelder en digitaler.

Corona heeft bovendien duidelijk gemaakt dat we nog lang niet alle inwoners goed weten te bereiken en zij ons niet.

Het Corona-virus werkt(e) ook door op de uitvoering van het educatieve aanbod in de regio én op het proces van regionale planvorming.

Wij staan **nu** voor de grote uitdaging om inwoners en professionals dichter bij elkaar te brengen. Dat kunnen we doen door aan de ene kant jongeren en volwassenen met beperkte basisvaardigheden te vinden, te herkennen en toe te rusten met voldoende kennis. Daarin hebben we speciale aandacht voor mensen met Nederlands als moedertaal.

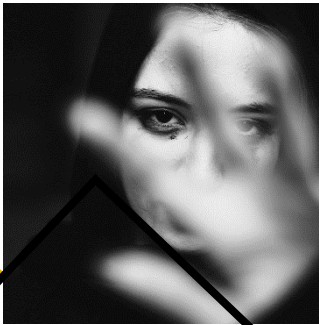
En aan de andere kant houden we de dienstverlening binnen het sociaal domein en daarbuiten goed tegen het licht. Door niet alleen te kijken naar onze bedrijfscommunicatie, maar naar het gehele bedrijfsproces van A tot Z maken we ondersteuning aan inwoners steeds toegankelijker. Samen komen we tot de beste oplossingen!

Jargon

Wij hebben geprobeerd om deze notitie zo toegankelijk mogelijk te maken. De notitie bevat alleen toch ook wat jargon en afkortingen. Dat kan de leesbaarheid belemmeren. Achterin is daarom een verklarende woordenlijst met afkortingen opgenomen.

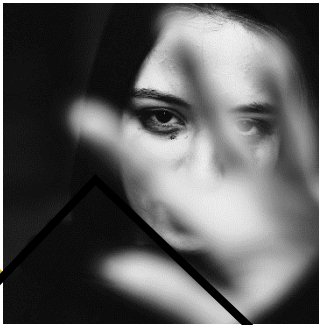
Bij het schrijven van dit document heeft de VNG haar handtekening onder de bestuurlijke afspraken Laaggeletterdheid nog ingetrokken. De reden hiervoor is dat de Minister van OCW geen indexering op de WEB-middelen voor 2021-2024 toepast.

Wat is laaggeletterdheid?

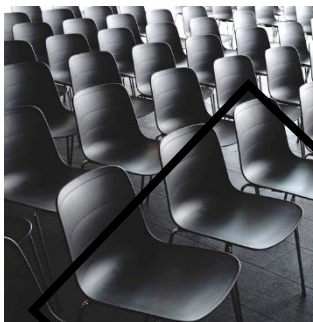
Laaggeletterdheid gaat over mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn meestal geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen het eindniveau van het vmbo of niveau mbo 2/3 niet. Daardoor kunnen zij geschreven informatie minder goed gebruiken om hun kennis uit te breiden of eigen doelen te bereiken. Ze kunnen daardoor minder in de maatschappij meedoen dan mensen die goed geletterd zijn. Vaak hebben zij daardoor ook moeite met het gebruik van een computer of smartphone.

Hoeveel laaggeletterden zijn er in de Drechtsteden?

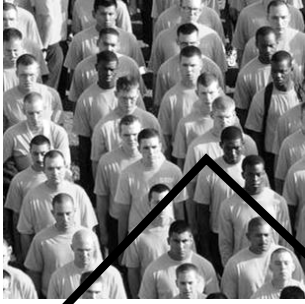
De Drechtsteden is een regio van zeven gemeenten (Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht) en ruim 289.000 inwoners. De Drechtsteden werken nauw samen binnen de Vervolgaanpak Laaggeletterdheid 2021-2024 en de Wet Educatie & Beroepsonderwijs.

Dordrecht is contactgemeente voor de uitvoering van educatie en heeft de regie op de uitvoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Dit is het wettelijk kader waarbinnen de aanpak Laaggeletterdheid valt.

De groep laaggeletterden in de Drechtsteden

Het Onderzoekscentrum Drechtsteden heeft in opdracht van de contactgemeente Dordrecht de mate van Laaggeletterdheid in de Drechtsteden onderzocht. De factsheet "Laaggeletterdheid, hoe staan de Drechtsteden ervoor?" geeft inzicht in die mate van laaggeletterdheid en hoe de verdeling over de regio en de gemeenten is. Exacte cijfers over aantallen laaggeletterden in de Drechtsteden ontbreken. Op basis van deze factsheet van het OCD kunnen wel stellen dat de cijfers van de Drechtsteden in verhouding staan tot de landelijke cijfers over laaggeletterdheid.

We baseren ons op de definitie zoals die is gehanteerd in het PIAAC onderzoek: "Het betreft mensen die problemen hebben met basisvaardigheden."

Op basis van de factsheet van het OCD komen we tot de volgende schattingen:

- ❖ Landelijk zijn er 1,3 miljoen laaggeletterden tussen de 16 en 65 jaar (12% van de bevolking). In de Drechtsteden is het aandeel naar schatting iets hoger (14%), wat neerkomt op in totaal zo'n 25.000 laaggeletterde personen van 16 tot 65 jaar.
- ❖ We zien grote verschillen tussen de zeven Drechtsteden: in Dordrecht is het volgens schattingen van geletterheidinzicht.nl 22% laaggeletterd; in Alblasserdam en Hendrik-Ido-Ambacht is dat 4%. Twee op de drie laaggeletterden in de regio woont in Dordrecht. Dit komt neer op 17.000 Dordtenaren. Circa 3000 laaggeletterden zijn inwoner van Zwijndrecht.
- ❖ De grote verschillen tussen gemeenten worden verklaard door het verschil in bevolkingssamenstelling. En dan met name het aantal personen in een gemeente met een migratie-achtergrond. Zo'n 8.800 personen in deze doelgroep is laaggeletterd. Oftewel naar schatting is de helft van deze groep laaggeletterd. Maar ook 9.500 autochtonen is laaggeletterd, oftewel 10% van hen.

Legenda bij tabel A en B

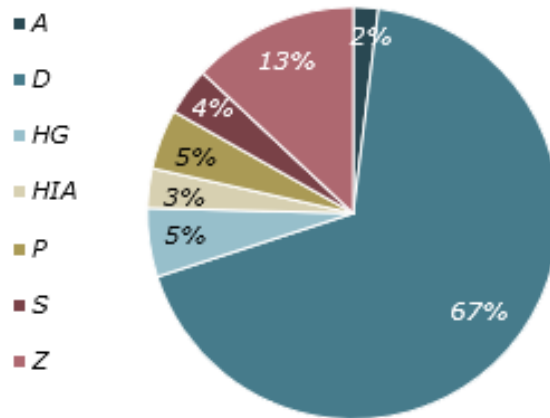
A	<i>Alblasserdam</i>
D	<i>Dordrecht</i>
HG	<i>Hardinxveld-Giessendam</i>
HIA	<i>Hendrik-Ido-Ambacht</i>
P	<i>Papendrecht</i>
S	<i>Sliedrecht</i>
Z	<i>Zwijndrecht</i>

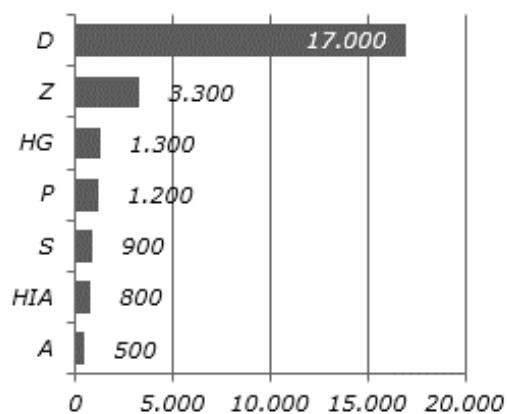
Tabel A

Verdeling over zeven gemeenten (%)

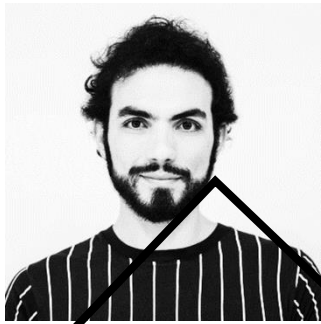
Tabel B

Schatting laaggeletterden per gemeente

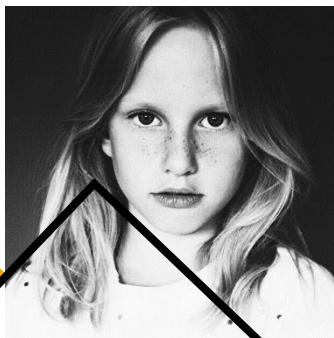
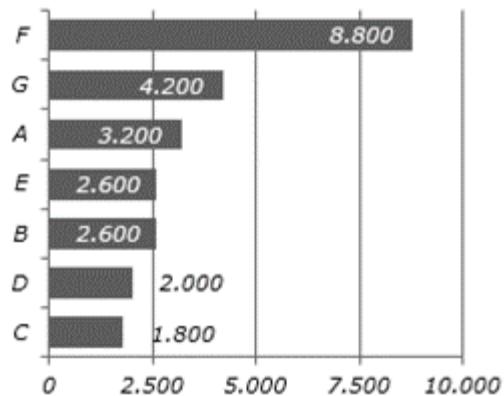
Legenda bij tabel C en D

- A** Nederlandse werkenden (50+) met gezin
- B** Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin
- C** Nederlandse werkenden (30-50 jaar)
- D** Oudere Nederlandse singles (50+)
- E** Jongeren (<30) zonder partner of kinderen
- F** Migranten (30+) met partner en/of kinderen
- G** Divers

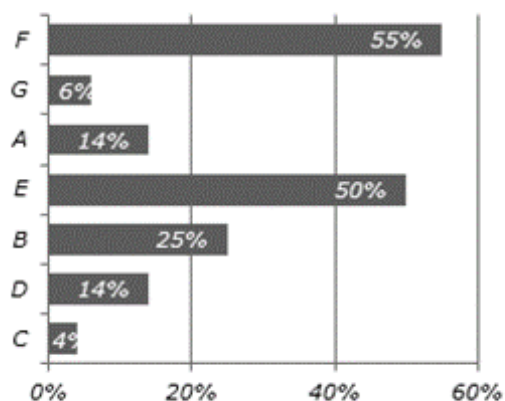
Tabel C

Schatting aantal laaggeletterden per doelgroep

Tabel D

Schatting aandeel laaggeletterden (als % van aantal 16-65 jarigen in de doelgroep)

Jongeren en 65-plussers

Kinderen en jongeren onder de 16 en ouderen boven de 65 zijn in het OCD- onderzoek niet meegenomen. Zij behoren niet tot de beroepsbevolking. Hiervan weten we wel dat landelijk 17.9% van de 15-jarigen het risico loopt op latere leeftijd alsnog laaggeletterd te worden. En van de 2.5 miljoen laaggeletterden is er 0.7 miljoen boven de 65 jaar.

Leesvaardigheid bij kinderen en jongeren neemt af

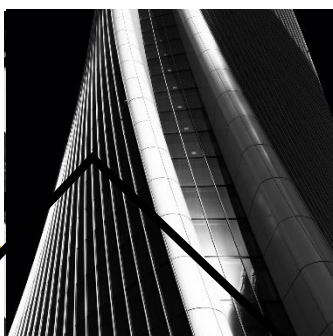
We zien momenteel een algemene afname in de leesvaardigheid. Volwassenen maar ook zeker kinderen en jongeren lezen in dit digitale tijdperk steeds minder boeken. Het basis- en voortgezet onderwijs

focust vooral op begrijpend lezen. Dit staat het leesplezier soms in de weg. Het leesplezier onder Nederlandse scholieren is in vergelijking met andere Europese scholieren ongeveer het minste. Tegelijkertijd weten we hoe belangrijk lezen voor het levensgeluk kan zijn, voor de kansen die mensen in hun leven krijgen.

Correcte schrijfvaardigheid neemt af

Binnen de schrijfvaardigheid zijn er momenteel zoveel digitale hulpmiddelen, waardoor spelling en het maken van goede zinsconstructies zich niet altijd voldoende ontwikkelen. Als er daarna in de vervolgopleiding en het werk ook weinig aandacht meer is voor bepaalde basisvaardigheden zal het lees- en schrijfniveau blijven dalen.

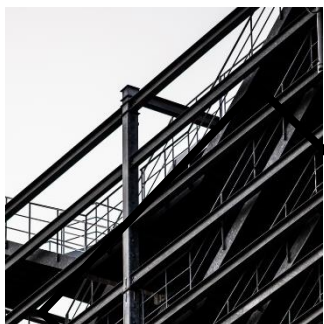

Laaggeletterden, een diverse groep

De doelgroep volwassen laaggeletterden is heel divers. Het gaat om werkenden en niet-werkenden, mensen met een lichtverstandelijke beperking. Nederlandstalige, Antilliaanse en Surinaamse volwassenen en zelfs met een heel andere moedertaal. Alleenstaanden en mensen met een gezin. Deze laatste hebben ook een opvoedende rol en staan aan de basis van een nieuwe generatie laaggeletterden of geletterden.

Nederlandstalig of anderstalig

Hoewel het idee leeft dat laaggeletterdheid met name speelt onder anderstaligen is het zo dat juist Nederlandstaligen hierbij in de meerderheid zijn. De verschillende migrantengroepen, veelal 1e generatie, statushouders, Europeanen, oudkomers en meer zijn ook in deze tabel bij elkaar gebracht in één categorie. Met 31% kan de indruk gewekt worden dat zij de grootste groep vertegenwoordigen. De mensen met een Nederlandstalige achtergrond zijn echter over meerdere groepen verdeeld, omdat zij ook worden uitgesplitst naar werkend, niet-werkend en met of zonder gezin. Dat geeft hierdoor een vertekend beeld.

Werkenden

Meer dan de helft van de laaggeletterden is aan het werk. Er is een aantal sectoren die bovengemiddeld scoren als het gaat om laaggeletterdheid. Denk hierbij aan schoonmakers, hulpkrachten in de bouw en industrie, productiemachinebedieners, hulpkrachten in de landbouw, keukenhulpers, conciërges & teamleiders in de schoonmaak, assemblagemedewerkers, hoveniers, tuinders & kwekers,

bouwarbeiders ruwbouw en koks. Bij schoonmakers gaat het hier volgens het ROA-rapport uit 2019 maar liefst om 40% dat laaggeletterd is. Binnen sectoren als de schoonmaak, plantsoenendienst en de vuilophaalbedrijven komen we laaggeletterde mensen niet alleen tegen als klant, maar ook als werknemer.

Waarom vraagt dit probleem om een integrale aanpak?

Laaggeletterdheid is geen probleem op zichzelf. Het is een combinatie van problemen op veel verschillende zelfredzaamheidsgebieden. Het komt voor op de werkvloer, in de schuldhulpverlening, in het onderwijs en in de gezondheidszorg. Het zijn onze klanten, werknemers, ouders en patiënten.

Toch zien we ze vaak niet. Door het taboe dat nog steeds op dit onderwerp rust en de onbekendheid bij professionals en werkgevers, weten we het lang niet altijd te herkennen of bespreekbaar te maken. Daarom is het heel belangrijk dat we hierin als overheid en werkgeversbranches integraal gaan werken door "laaggeletterdheid" te verbinden aan andere maatschappelijke thema's.

Door bijvoorbeeld Taal op de werkvloer aan te bieden en in de keten armoede en schulden te kijken naar de benodigde basisvaardigheden en manier van communiceren.

WEB en inburgering (WI)

Het regionale WEB-aanbod én het regionale aanbod Inburgering bevatten beide het onderdeel Nederlands als tweede taal (NT2). We zien mogelijkheden om beide beleidsterreinen te verbinden. Hierbij denken wij o.a. aan de inzet van de monitor Educatie, prijsafspraken, doorlopende leerlijnen, efficiënte inzet van middelen door combinatie-groepen van WEB- en WI-cursisten mogelijk te maken.

Welke focusgebieden zijn er?

Het bestuursakkoord “Samen aan de slag voor een vaardig Nederland 2020-2024” beschrijft de focusgebieden voor de aanpak laaggeletterdheid. Gemeenten werken hierin samen met diverse partners: maatschappelijke organisaties, werkgevers, de zorg, onderwijs, bibliotheken en de laaggeletterde mensen zelf. Zo komen we dan ook tot de volgende focusgebieden:

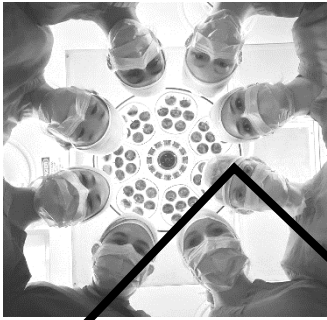
- ❖ Werk
- ❖ Financiën
- ❖ Gezondheid
- ❖ Opgroeien en onderwijs
- ❖ Zelfstandigheid
- ❖ Toegankelijke dienstverlening

Werk

Het beheersen van goede basisvaardigheden vergroot de kansen van werkzoekenden en werknemers. Het is voor mensen die goed kunnen lezen en schrijven bijvoorbeeld makkelijker om op internet te zoeken naar vacatures en om goede sollicitatiebrieven te schrijven. Maar ook op het werk zelf. Basisvaardigheden zijn een voorwaarde voor het lezen van werkinstructies en veiligheidsvoorschriften, het gebruik van de iPad en werkbriefjes invullen. Het voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid levert ook werkgevers veel op. Werknemers die over goede basisvaardigheden beschikken zijn minder vaak ziek, maken minder fouten, zorgen voor minder bedrijfsongevallen en zijn productiever.

Financiën

Voor laaggeletterden vormen veel financiële zaken een grote uitdaging: het begrijpen van rekeningen, het bijhouden van de basisadministratie en het aanvragen van toeslagen. Basisvaardigheden zijn van essentieel belang voor het bereiken en behouden van een stabiele, financiële situatie. Onder diegenen die zich melden bij schuldhulpverlening zijn opvallend veel mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Als we deze mensen helpen met het verbeteren van hun basisvaardigheden, draagt dat bij aan het verminderen van armoede. 19% van de laaggeletterden leeft gemiddeld één jaar onder de

armoedegrens.

Gezondheid

Taal en gezondheid zijn sterk met elkaar verbonden. Laaggeletterden missen vaak de vaardigheden om informatie over gezondheid te verkrijgen, begrijpen, beoordelen en gebruiken bij het nemen van beslissingen over hun gezondheid. De gevolgen die dit heeft voor hun gezondheid zijn groot. Laaggeletterden hebben vaker last van overgewicht en suikerziekte. Ze voelen zich minder gezond en zijn dat vaak ook. Ze maken vaker dan geletterde inwoners gebruik van zorg van een huisarts of ziekenhuis en doen juist minder vaak een beroep op preventieve zorg of nazorg. Wanneer het vroegtijdig herkend wordt in de huisartsenpraktijk of bij de apotheek kunnen bijvoorbeeld problemen met medicijngebruik al snel verminderd worden.

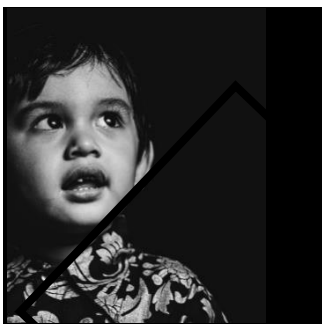

Opvoeding en onderwijs

Kinderen met laaggeletterde ouders hebben een grote kans om zelf ook laaggeletterd te worden.

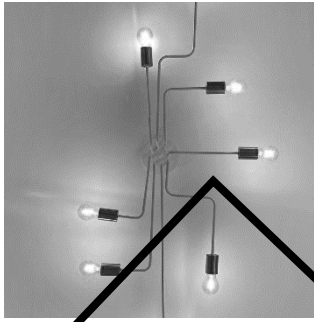
Een op de vier jongeren onder de 15 jaar loopt het risico om laaggeletterd te worden. Het stimuleren van taal en het vergroten van de betrokkenheid van ouders spelen een belangrijke rol in het schoolsucces van kinderen. Door te investeren in preventieve maatregelen en een sterk educatieaanbod voor volwassenen kunnen zowel kinderen als ouders zich optimaal ontwikkelen.

Met de samenwerkingsverbanden Dordrecht en Noordelijke Drechtsteden verkennen we de aansluiting vice versa met het basis – en voortgezet onderwijs. Dit ook aansluitend met het mbo.

Zelfstandigheid

Zelfvertrouwen en zelfinzicht zijn nodig om te kunnen meedoen in de samenleving. Veel laaggeletterden zijn zich echter niet – of onvoldoende – bewust van hun eigen wensen en mogelijkheden tot ontwikkeling. Aanbod dat zich richt op empowerment helpt laaggeletterden hun talenten en ambities te verkennen. Zo ontdekken zij welke vaardigheden zij nog nodig hebben om zich verder te ontwikkelen. In Nederland hebben vrouwen vaker dan mannen een achterstand in taal en rekenen. Daarnaast zijn vrouwen minder vaak economisch zelfstandig. Juist voor deze vrouwen is empowerment belangrijk. Werken aan zelfvertrouwen en zelfinzicht is een eerste stap naar economische zelfstandigheid. Vrouwen die financieel zelfstandig

zijn, kunnen hun eigen keuzes maken. Zij staan sterker in de maatschappij.

Toegankelijke dienstverlening

We onderscheiden in Nederland vanuit het Europees Referentiekader voor taalniveaus zes verschillende taalniveaus. Het gemiddelde leesniveau van Nederlanders zit hierbij op B1. De meeste bedrijfs-overheidscommunicatie is echter op niveau C1 geschreven. Dat betekent dat niet alleen laaggeletterden maar ook de gemiddelde burger onze brieven niet begrijpt. Vandaar ook dat het rijk aan alle bedrijven en organisaties adviseert om op een lager taalniveau, het B1-niveau, te communiceren. Hieruit zijn verschillende trends en initiatieven ontstaan zoals de Direct Duidelijk Brigade, de beeldbrieven van Gebruiker centraal en de aanpak Huh? Wat bedoelt u? Dit is een aanpak die o.a. in Breda, Dordrecht en Gorinchem ingezet wordt. Deze programma's kunnen helpen om dienstverlening toegankelijker en meer visueel te maken zodat iedere inwoner het direct begrijpt.

Wat zijn de maatschappelijke kosten?

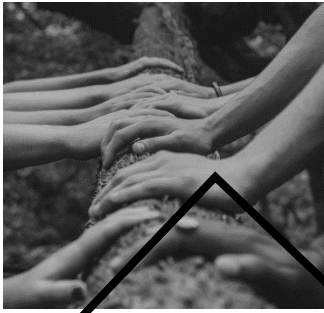
Naast persoonlijke gevolgen zijn er ook financiële consequenties voor de maatschappij. Uit onderzoek van PWC in 2018 is gebleken dat laaggeletterdheid de Nederlandse samenleving ongeveer 1 miljard euro per jaar kost. Dit komt doordat laaggeletterden vaker (langdurig) arm zijn dan geletterden. Ze hebben vaker schulden en hun positie op de arbeidsmarkt kan met de voortdurende digitalisering en automatisering onzeker zijn. Daarbij hebben ze vaker last van hun gezondheid. Hogere gezondheidskosten, uitgaven voor uitkeringen, lagere productiviteit van laaggeletterden die werken en gemiste belastinginkomsten zijn hierbij de grootste kostenposten.

Wat doen we al?

Toegankelijke dienstverlening

Vanuit de gemeente Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Alblasserdam,

Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht is er geprobeerd hierin het goede voorbeeld te geven door samen te werken met Loo van Eck of de Direct Duidelijk Brigade. De communicatie van een aantal gemeenten wordt langs speciale software gelegd en de gehele website is hertaald naar B1. De gemeente Dordrecht werkt bij verschillende afdelingen met de inzet van beeldbrieven. Dit heeft tot gevolg dat een aantal organisaties en werkgevers in het veld ook actief met dit onderwerp aan de slag zijn gegaan. Goed voorbeeld hiervan is HVC dat zijn gehele inwerkproces bij twee afdelingen visueel heeft gemaakt.

Zwijndrecht geeft bij de subsidieverlening aan de Welzijnsorganisatie Diverz als voorwaarde mee om duidelijk en begrijpelijk te communiceren.

Herkennen

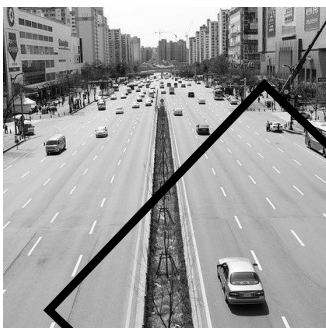
Om laaggeletterdheid te herkennen is er veelvuldig training gegeven aan een groot deel van de partners in het sociaal domein. Door wisselingen van baan en een verbreding van het aantal partners dat we hierbij willen betrekken is nieuwe of periodieke training in motiverende gesprekstechnieken bij laaggeletterdheid wel nog nodig om de doorverwijzing goed te laten verlopen.

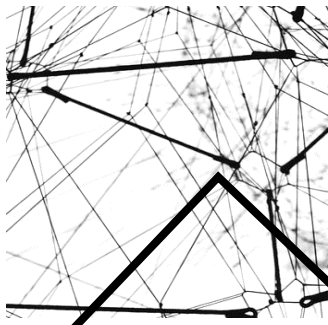
Doorverwijzen

Vanuit de Bibliotheek Aanzet zijn er in de Drechtsteden 10 taalpunten gestart, waar actuele kennis beschikbaar is van het aanbod in de regio. Partners in het sociaal domein kunnen laaggeletterden naar het taalpunt verwijzen, waar vervolgens bekeken wordt wat het beste past bij de behoefte van de laaggeletterde. De komende periode willen we inzetten op de kwaliteitscertificering van de Taalpunten en Taalhuizen. Hun rol in goede doorverwijzing naar passend aanbod heeft daarin prioriteit.

Warm overdragen

Er zijn daarnaast twee verbanden gesloten voor organisaties binnen het sociaal domein en werkgevers die met laaggeletterdheid aan de slag willen gaan. Zo weten zij elkaar beter te vinden en kunnen zij ideeën met elkaar eenvoudiger uitwisselen. Het betreft het Bondgenootschap voor Geletterdheid Drechtsteden dat inmiddels bestaat uit een groep van 34 netwerkpartners. Daarbinnen is een kleinere groep, de Taaltrekkers, die zorgt dat het thema laaggeletterdheid blijvend op de agenda staat in de regio en bij al deze organisaties.

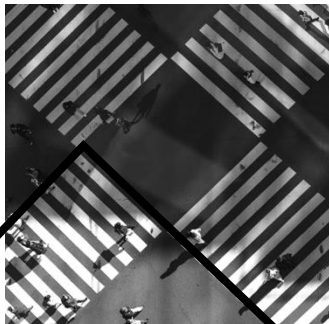

Via het Taalakkoord Werkgevers Drechtsteden hebben het Leerwerkloket en Stichting Lezen en Schrijven inmiddels 21 bedrijven bezocht en geadviseerd over toegankelijke dienstverlening en/of taalaanbod op de werkvloer. De gemeente Dordrecht is hierbij in de rol van werkgever en dienstverlener zelf ook aangesloten.

Zwijndrecht en Hardinxveld-Giessendam hebben een lokale coördinator basisvaardigheden die als opdracht heeft de vraag bij het aanbod te brengen.

De doelgroep betrekken

Wat werkt kan het beste worden bepaald door ervaringsdeskundigen. Zij weten wat nodig is om greep op hun leven te krijgen en te houden. In onze regio zijn er verschillende initiatieven geweest om hen hierbij te betrekken.

Zo is er met Stichting Open Limonade een project geweest rond kinderopparticipatie waarbij kinderen nadachten over de onderwerpen laaggeletterdheid en armoede. Zij hebben vanuit hun onbevangenheid een aantal ideeën bedacht waarvan een deel ook echt is uitgevoerd. Dit bestond o.a. uit een ervaringscafé waar geletterden kunnen ervaren hoe het is om laaggeletterd te zijn.

Daarnaast is er een project geweest rond prominente taalmaatjes. Een aantal raadsleden en beleidsambtenaren is aan laaggeletterden gekoppeld om begrip te kweken en samen te ervaren waar laaggeletterden tegen aanlopen. Zo hopen we dat gemeenten en organisaties meer en meer een beeld krijgen van wat deze doelgroep echt nodig heeft en het aanbod steeds beter toe te spitsen op hun behoeftes.

Aanbod in de Drechtsteden

Er zijn voor laaggeletterden meerdere mogelijkheden om extra training of scholing te volgen. We verdelen deze mogelijkheden in formeel, non-formeel en informeel aanbod.

Formeel aanbod

Bij formeel aanbod gaat het om niet-inburgeringsplichtige volwassenen die lessen kunnen volgen bij een instelling, die hen naar een diploma of certificaat kan begeleiden.

Dit kan zowel om Nederlandstalige (*NT1*) als anderstalige burgers (*NT2*) gaan. De financiering hiervan komt uit de Wet Educatie & Beroepsonderwijs (WEB) en is op dit moment aanbesteed bij drie partijen:

❖ Da Vinci College

Verzorgt cursussen voor niet-inburgeringsplichtige anderstaligen die hun taalniveau graag willen verhogen

❖ Sagenn

Verzorgt cursussen voor niet-inburgeringsplichtige anderstaligen en Nederlandstaligen die hun taalniveau graag willen verhogen

❖ Prago

Verzorgt cursussen voor Nederlands- en anderstaligen met een lichtverstandelijke beperking of leerproblemen die hun taalniveau graag willen verhogen

Non-formeel aanbod

Bij het non-formele aanbod gaat het om volwassenen die weliswaar gestructureerd onderwijs krijgen, maar via een organisatie of vrijwilliger, eventueel ondersteund door een bevoegde professional. Zij krijgen hiervoor geen diploma of certificaat. De vrijwilligers van de taal oefengroepen en taalcafés waar het spreken geoefend wordt, worden gecoördineerd door de bibliotheek en ondersteund door een bevoegde docent NT2. In de Drechtsteden gaat het voor non-formeelaanbod om een groot aantal organisaties. Onder andere in de tijdelijke opvang, kerken en wijkcentra ondersteunen 350 vrijwilligers, zo'n 1.000 cursisten.

Informeel aanbod

Informeel leren is het ongestructureerd toevallig leren van basisvaardigheden zoals gebeurt tijdens sport, in de supermarkt en tijdens het uitoefenen van een hobby. In de Drechtsteden is een beweging gaande om deze vorm van leren meer te omarmen. We kunnen het gebruiken als non-formeel "camouflageaanbod". Dan is het een ingang om laaggeletterden te screenen en enthousiast te krijgen voor een vervolg in het overige educatieve aanbod. Denk aan een training "Genoeg geld overhouden voor je droomvakantie".

Daarin komen lees-, schrijf- en digitale vaardigheden aan bod evenals financiële zelfredzaamheid. Basisvaardigheden zijn hierin een middel en niet een doel op zichzelf.

De rol van de Bibliotheek AanZet in de Drechtsteden

In de Drechtsteden kennen we de Bibliotheek AanZet. Dit is een belangrijke partner in de aanpak van laaggeletterdheid. In het recent gesloten Bibliotheekconvenant 2020-2023 (o.a. met OCW, VNG en Koninklijke bibliotheek) ligt de focus op drie maatschappelijke opgaven, waarbij er een grote rol is weggelegd voor bibliotheken.

Deze opgaven zijn:

1. **Leesbevordering.** Er zijn grote zorgen rond laaggeletterdheid en de afname van leesvaardigheid en leesplezier bij de jeugd. Daarom wil de minister (OCW) starten met een Leesoffensief. Er komt extra aandacht voor jongens, vmbo'ers en jongeren met een meertalige achtergrond, omdat zij vaak de meeste moeite hebben met lezen. Bibliotheken die hun collecties, expertise en activiteiten voor deze doelgroepen willen uitbreiden, kunnen hiervoor een financiële bijdrage ontvangen via de subsidieregeling Leesoffensief.
2. **Participatie van de inwoner in de informatiesamenleving.** Digitalisering en technologie hebben een steeds grotere impact op vrijwel alle domeinen van ons leven. De burger die niet in staat is om digitale middelen te gebruiken, kan niet of minder goed meedoen in de samenleving. Eind 2021 heeft iedere bibliotheek een Informatiepunt Digitale overheid. Ook wordt het cursusaanbod uitgebreid.
3. **Behoeftte van burgers om zich een leven lang te blijven ontwikkelen.** Het programma Bibliotheek en basisvaardigheden wordt doorontwikkeld en er komt een nieuw programma bij: Een leven lang ontwikkelen. Dit landelijke programma bevat onder andere een interactief leer- en ontwikkelplatform voor gebruikers van bibliotheken.

De bibliotheek ontwikkelt zich steeds meer als een informele ontmoetingsplek. Mensen kunnen binnenlopen en vragen stellen, informatie zoeken, in gesprek gaan, hun basisvaardigheden oefenen of een boek lenen. Een neutrale plek voor iedereen. De verschillende

taalpunten worden steeds meer een ontwikkelplein waar inwoners de kans krijgen om aanbod te vinden dat echt bij hun behoefte past. Zoals eerder beschreven heeft de Bibliotheek AanZet in het non-formele aanbod daarnaast een verbindende en ondersteunende rol.

Wat is onze visie voor de toekomst?

Landelijke ambitie

In de landelijke vervolgaanpak Laaggeletterdheid zijn er drie doelen opgesteld:

- ❖ Meer mensen aan de slag met taal, rekenen en digitale vaardigheden. Er is hierbij extra aandacht voor mensen met Nederlands als moedertaal
- ❖ Weten wat werkt door het monitoren van het bereik en de kwaliteit van het aanbod
- ❖ Goede hulp in elke gemeente door een netwerk van partners dat zowel kinderen als volwassenen kan helpen

Regionale ambitie

Onze regionale ambitie hierin is als volgt: *“De Drechtsteden hebben in 2024 een effectieve regionale aanpak van laaggeletterdheid gerealiseerd in verbinding met het sociaal domein en in nauwe samenwerking met werkgevers. De lokale invulling hiervan is de verantwoordelijkheid van de zeven Drechtsteden lokaal en gezamenlijk.*

Rol van de contactgemeente

De contactgemeente Dordrecht voert hierbij de regie en is verantwoordelijk om samen met de andere gemeenten in de regio te komen tot een goede netwerkstructuur en een dekkend educatieaanbod. Zij monitort dit op bereik, opbrengst en kwaliteit. Daarnaast zorgt zij dat deze kennis wordt gedeeld en uitgewisseld met de andere arbeidsmarktregio's.

Regionale speerpunten

1. Meer mensen aan de slag met taal, rekenen en digitale

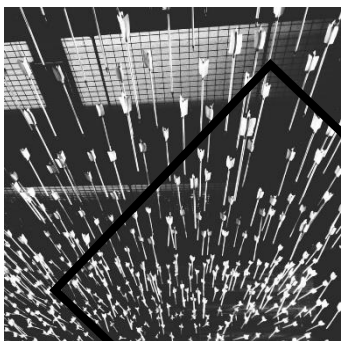
vaardigheden.

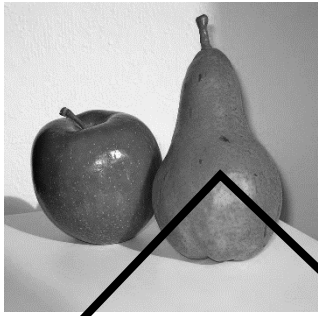
- ❖ Om het bereik van NT1-ers te vergroten zal er actief worden ingezet op regionale communicatiecampagnes zoals “Huh? Wat bedoelt u?” en “Ik wil leren”. Zo zorgen we voor een brede bekendheid van laaggeletterdheid onder alle inwoners.
- ❖ Daarbij is het belangrijk dat de taalpunten of ontwikkelpleinen die deze inwoners daarna ontvangen van hoge kwaliteit zijn en altijd de juiste accurate kennis hebben over het aanbod in de woonplaats en regio. We willen ernaar toe dat dit niet enkel gaat over taal, rekenen en digitale vaardigheden, maar over alle programma's die de zelfredzaamheid van inwoners verbeteren.
- ❖ Welke doelgroep we daarna precies met welk aanbod bedienen zullen we in de uitwerking van de WI, WEB en Participatiewet nog scherper afbakenen zodat de middelen nog eerlijker over alle verdeeld. Daarin hebben we extra aandacht voor NT1.
- ❖ De mogelijk grotere instroom vanuit onze campagnes en taalpunten moeten we natuurlijk wel iets kunnen bieden. Daarom is het van belang om dat, wat er nu al is opgebouwd, allereerst te behouden en te versterken.
- ❖ In dit huidige aanbod zullen we echter wel proberen een beweging in gang te zetten om basisvaardigheden meer en meer in de context van zelfredzaamheid aan te leren. Denk hierbij aan praktische lessen rond financiële vaardigheden, ouderbetrokkenheid, gezondheidsvaardigheden of werknemersvaardigheden. Organisaties kunnen ook kiezen voor het inzetten op meer camouflage-aanbod zoals in Klasse!.
- ❖ We betrekken daarbij de doelgroep actief bij elke stap zodat we zeker weten dat, wat we ontwikkelen ook echt interessant is voor de uiteindelijke gebruiker.

2. Weten wat werkt door het monitoren van het bereik, opbrengst en de kwaliteit van het aanbod.

- ❖ Voor het monitoren van het bereik en de kwaliteit willen we graag gebruik maken van de Monitor Educatie. Het voordeel van deze monitor is dat het ook de mogelijkheid biedt te toetsen op sociale inclusie of specifieke vaardigheden. Afhankelijk van het soort partner kunnen we hierin dan ook extra data verzamelen. Dat geeft ons een goed beeld van de

effectiviteit van ons gemeentelijke en regionale beleid onder een heel interessante doelgroep, mensen met beperkte basisvaardigheden. Want hoe goed is onze aanpak op armoedebestrijding bijvoorbeeld? Deze tool geeft ons hierin enorme inzichten. Het liefst verbinden we deze nieuwe trend van uitgebreider monitoren ook direct aan ons inburgerings- en arbeidsmarktbeleid. Zo zorgen we dat we nog effectiever onze middelen inzetten en nog meer integraal kunnen werken.

- ❖ Daarnaast willen we graag dat de kwaliteit van de taalpunten/ontwikkelpleinen en het non-formele aanbod vanuit de bibliotheek extra geborgd wordt door gebruik te maken van het certificeringstraject van de Certificeringsorganisatie Bibliotheek, Cultuur en Taal (CBCT).
- ❖ Beginnende vrijwilligers van alle organisaties binnen het non-formele aanbod worden structureel getraind met het trainingsmateriaal van Stichting Lezen en Schrijven. Ze krijgen ook tijdens hun werkzaamheden een rijk trainingsaanbod aan deskundigheidsbevordering.

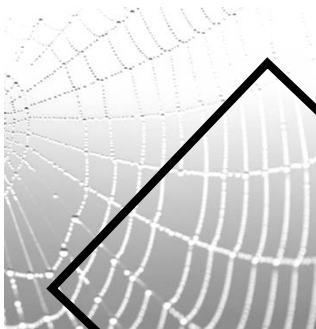
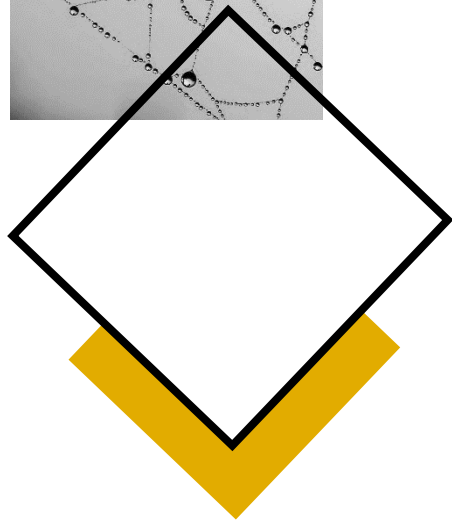
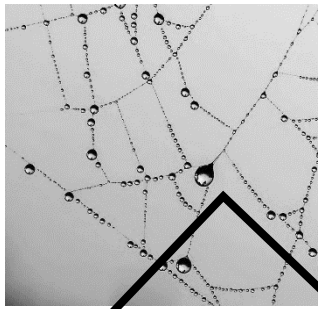
De kwaliteit van het formele aanbod blijft op peil door een uitgebreid programma van eisen.

Bij de aanbesteding en periodieke gesprekken tussen aanbieder en de contactgemeente Dordrecht maken we afspraken over kwaliteit en monitoring. We verkennen of we in de toekomst ook de kwaliteit van de aanbieder tot op cursistniveau willen onderzoeken. Dit doen we met de monitor Educatie die de impact van educatie bij deelnemers kan meten.

3. Goede hulp in elke gemeente door een netwerk van partners dat zowel kinderen als volwassenen kan helpen.

Netwerk

- ❖ Zoals eerder vermeld is er al een aantal netwerken gevormd. Denk aan het Bondgenootschap voor Geletterdheid Drechtsteden. Dit Bondgenootschap komt op verzoek van gemeenten en partners jaarlijks bijeen in een grote netwerkbijeenkomst. Deze plannen we vanaf 2021 in de Week van Lezen en Schrijven. Een ander netwerk is het Taalakkoord Werkgevers Drechtsteden. Een netwerk dat aandacht behoeft is het sociaal/sociale domein. Het aantal partners in het sociaal domein is groot, maar met name gericht op

volwassenen. Er is al een start gemaakt om ook organisaties en scholen die vooral met kinderen en jongeren werken te betrekken, en dit zal in de aankomende periode worden geïntensiveerd.

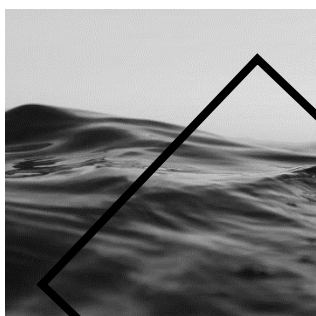
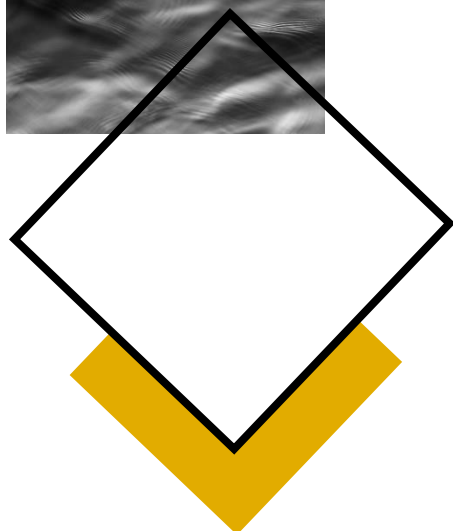
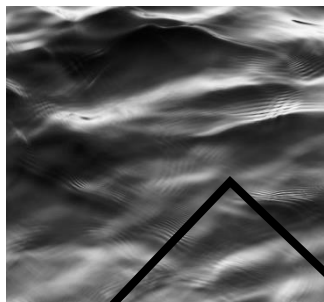
- ❖ Daarnaast zullen meer werkgevers benaderd worden. Er zijn enkele bedrijven die een goed geborgd aanbod rond meerdere zelfredzaamheidsgebieden hebben voor hun werknemers zoals Fris Facilitair, maar de meeste bedrijven willen enkel een korte periode aan een hulpvraag werken. Bijvoorbeeld hun bedrijfscommunicatie of taalaanbod op de werkvloer. We willen ernaartoe dat bedrijven veel structureler met dit onderwerp aan de slag gaan en het beter borgen in hun bedrijfsprocessen.
- ❖ De intentie is er daarbij om het voorbeeld van Midden-Brabant te volgen waarin alle partijen die een opdracht verstrekt krijgen vanuit de gemeente of waar een subsidierelatie mee is het ambitiedocument van het Taalakkoord te laten ondertekenen waarin ze aangeven wat ze aan hun toegankelijke dienstverlening en/of basisvaardigheden van de eigen werknemers gaan doen. Zo hopen we de aanpak onder werkgevers extra te versterken.

Goede hulp in iedere gemeente

- ❖ Tot slot proberen we niet alleen het aanbod en de doorverwijzing te verbeteren. We zullen ook de huidige dienstverlening door gemeenten en partners uit het sociaal domein onder de loep nemen, zodat we ook vanuit die kant de doelgroep steeds dichterbij komen. Want wat kan hierin nog verbeterd worden? De gemeente Dordrecht benadert dit vanuit de aanpak "Huh? Wat bedoelt u?" die laaggeletterdheid veel meer ziet als een organisatieprobleem. Daarom zal er niet alleen gekeken worden naar de schriftelijke communicatie, maar naar de gehele klantreis bij organisaties die een laaggeletterde doorloopt.

Lokale speerpunten

Naast regionale speerpunten kiest elke gemeente ook zijn eigen speerpunt. Thema's kunnen zijn taal op de werkvloer, toegankelijke dienstverlening, aansluiting op het onderwijs 0-18, nieuw of ander educatief aanbod. Zoveel en zo dichtbij als mogelijk, aansluitend bij de lokale behoefte. We streven hierbij naar meer vraag-gestuurd aanbod.

Op basis van de OCD factsheet stellen we vast dat de verdeling van het aantal laaggeletterden in de regio ongelijk over de zeven Drechtsteden verdeeld is. Dordrecht en Zwijndrecht hebben het merendeel van de laaggeletterde inwoners binnen hun gemeente. Dat vraagt om duidelijke keuzes en prioriteiten in de besteding van de WEB-middelen. Dit budget neemt de komende jaren namelijk niet toe.

Dordrecht

Dordrecht wil kansengelijkheid wegwerken en kiest daarom voor een integrale aanpak van laaggeletterdheid. Deze aanpak baseren we op de levensloop van mensen. Omdat laaggeletterdheid vaak van ouders op kind wordt doorgegeven willen we de taalontwikkeling van kinderen en hun ouders gezamenlijk aanpakken. Daarom verbinden wij laaggeletterdheid met thema's als Onderwijs, armoede, werk en preventie. Laaggeletterdheid heeft impact op alle levensdomeinen. Dit doen wij langs vier sporen:

- Werk en participatie via het ambitiedocument Taalakkoord Werkgevers
- Armoede en schulden en verbetering van onze dienstverlening en die van de partners in het sociaal domein
- Preventie en gezin via de Dordtse Onderwijsvisie 2020-2030
- Gezondheid via de integrale ketenaanpak 0-27

Tenslotte verbeteren wij onze dienstverlening zodat het contact met de inwoners verbetert.

Zwijndrecht

In Zwijndrecht ligt de focus op:

- Werk: we zetten in op het bereiken van werkende laaggeletterden
- Toegankelijke dienstverlening: we communiceren begrijpelijk en we vragen andere organisaties ook om begrijpelijk te communiceren
- Preventie en gezin: onder andere via het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleid (Meer kinderen en jongeren verlaten voldoende taalvaardig het onderwijs) en we zetten in op taalvaardige ouders

Overigens zetten zij zich niet alleen in op het bereiken van werkende laaggeletterden, maar ook op de laaggeletterde allochtonen

Sliedrecht

Sliedrecht wil zich richten op:

- Bevorderen van zelfredzaamheid (sociale inclusie): Ondersteuning

- van inwoners is gericht op versterking en ontwikkeling van eigen kracht en mogelijkheden, waarbij het aanbod aansluit bij de vraag. Ook wordt ingezet op vroege signalering en interventie. Daarnaast is er aandacht voor de bekendheid van het aanbod, deze is vindbaar en overzichtelijk
- Toegankelijke dienstverlening (digitale inclusie): De gemeente communiceert helder en duidelijk naar inwoners
- Preventie en gezin: investeren in taalontwikkeling en leesplezier vanaf jonge leeftijd

Papendrecht

Papendrecht wil inzetten op:

- Toegankelijke dienstverlening: toegankelijke communicatie en dienstverlening vanuit de gemeente
- Preventie en gezin: investeren in taal op jonge leeftijd (door middel van het onderwijsachterstandenbeleid)
- Het creëren van een sluitende aanpak laaggeletterdheid door op lokaal niveau verbinding te faciliteren tussen formeel en informeel aanbod

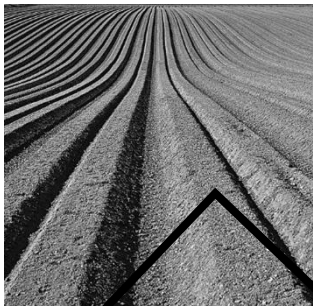

Hardinxveld-Giessendam

Hardinxveld-Giessendam heeft aandacht voor:

- Zelfredzaamheid: We ondersteunen de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners, waaronder vrouwen in het bijzonder. Dit doen we door alert te zijn op signalen van laaggeletterdheid en beperkte zelfredzaamheid. We agenderen laaggeletterdheid in de periodieke overleggen met de huisartsen en maken laaggeletterdheid een aandachtspunt in de opdracht aan ons Sociaal Team en de lokale welzijnsorganisatie. In de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering zetten we ons in op het verder versterken van de zelfredzaamheid van NT2-ers. Na de afronding van het inburgeringstraject kunnen NT2-ers gebruik maken van het WEB-aanbod.
- Opgroeien en onderwijs: op school zijn we alert op de vaardigheden van ouders in de ondersteuning aan hun kinderen en leggen we de verbinding met (in)formeel aanbod.
- Financiën: tijdens de vroegsignalering van schulden zetten we preventief in op de financiële zelfredzaamheid van inwoners. Als laaggeletterdheid een aandachtspunt is, brengen we het aanbod onder de aandacht.

Hendrik-Ido-Ambacht

Hendrik-Ido-Ambacht wil graag een directe link leggen met de hoofdlijnen van het lokale preventieplan sociaal domein. Dit preventieplan zal naar verwachting in december door de raad worden vastgesteld. In die beleving zou de aanpak laaggeletterdheid een belangrijke bijdrage moeten leveren aan de doelstellingen van dit preventieplan en de kernbegrippen daarvoor zijn:

- Vroeg signalering om te voorkomen dat kleinere hulpvragen uitgroeien tot complexe problematiek
- De bevordering van zelfredzaamheid/ samenredzaamheid.

Alblasserdam

Vanuit het integraal preventieplan 2020-2023 ligt de nadruk in Alblasserdam op:

- Toegankelijke dienstverlening: goede en laagdrempelige toegang tot ondersteuning, via één fysieke, telefonische en digitale toegang voor alle inwoners van 0-100 jaar met een hulpvraag
- Werk & inkomen: duurzame uitstroom uit de uitkering via een leerwerktraject met extra aandacht voor basisvaardigheden
- Armoede & schulden: de cirkel van armoede vroegtijdig doorbreken en zo veel mogelijk voorkomen dat kinderen in armoede opgroeien. Daarbij sluiten wij aan bij programma's m.b.t. gezonde leefstijl en gezonde voeding

Wat worden onze vervolgstappen?

We bespreken dit koersdocument aan het einde van 2020. De bespreking is dan al voorafgegaan door activiteiten om het onderwerp regio-breed onder de aandacht te brengen. Op vrijdag 11 september 2020 keken bestuurders, beleidsmedewerkers en partners naar een toneelvoorstelling over laaggeletterdheid. Hetsen & Visschers verzorgden hier een toneelstuk rond vier volwassen laaggeletterden. Met name de Nederlandstalige laaggeletterde staat in dat toneelstuk centraal. Voor een tweede voorstelling zullen we vooral het bedrijfsleven in de regio uitnodigen. Kinderen vanuit Open Limonade presenteerden daarnaast hun ervaringscafé. In de vorm van een E-book

krijgen kijkers een blik in de wereld van een laaggeletterde. Dit E-book is ook voor andere gelegenheden te gebruiken en te vinden op: [\(https://www.openlimonade.nl/portfolio-item/e-book-ervarings-cafe-laaggeletterdheid/\)](https://www.openlimonade.nl/portfolio-item/e-book-ervarings-cafe-laaggeletterdheid/)

Daarna is er in elke gemeente een sessie geweest in samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven en de universiteit van Utrecht. Door middel van het zogenaamde Groeimodel is er een thermometer in het netwerk gehouden. Het groeimodel geeft ons, als eerste nulmeting, een beeld van de daadkracht, slagkracht en het resultaat dat nu geboekt wordt in elke gemeente. Zoveel mogelijk betrokken partners uit het sociaal domein hebben hieraan meegedaan. Gemeenten hebben hierbij hun witte vlekken in kaart gebracht. We zullen ieder jaar opnieuw de daadkracht, slagkracht en het resultaat in kaart brengen om onze voortgang te monitoren en grip te houden op de gestelde ambities.

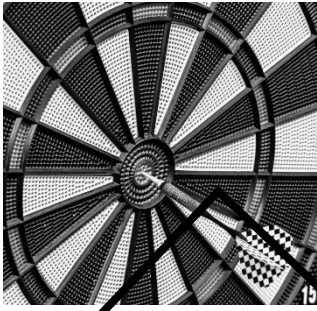

Na het groeimodel volgen werkateliers. Dit is een creatieve werkvorm om vanuit de eerste 0-metingen lokale uitvoeringsplannen te kunnen maken. We brengen hierbij de creatieve energie terug in het netwerk. Laaggeletterdheid kan een zwaar onderwerp zijn. Zeker door de hoge aantallen en het taboe dat erop rust, is het soms moeilijk om te weten waar we het beste kunnen beginnen. Echter, doordat er al veel staat en het goed is ook buiten gebaande paden te treden werken we in deze ateliers via Social Design Thinking op een creatieve manier aan praktische oplossingen.

"Inleven" is de eerste fase van Social Design Thinking en een aantal ervaringsdeskundigen werken tijdens deze werkateliers dan ook actief mee. We hebben daarbij een goede doorsnede gemaakt van jong naar oud en anderstalig naar Nederlandstalig. Deze laaggeletterden bedachten samen met de gemeenten, de maatschappelijke organisaties, de werkgevers, de zorg, de scholen en de bibliotheken ideeën die gedurende de looptijd van dit document worden doorgevoerd in de vorm van prototypen. Wanneer iets werkt wordt het gedeeld met de andere gemeenten zodat kleine initiatieven wellicht in de hele regio kunnen worden ingezet.

We hebben hierbij clusters gemaakt van twee gemeenten op basis van de thema's:

- ❖ Preventie

- ❖ Werkgeversaanpak
- ❖ Toegankelijke dienstverlening
- ❖ Financiële zelfredzaamheid

We brengen het geleerde en de nieuwe ideeën daarna bij elkaar in een gezamenlijke sessie waarin we een regionaal Taalpact sluiten op 14 januari 2021. Dit wordt de voeding voor onze uitvoeringsplannen van de vervolgaanpak laaggeletterdheid 2021-2024.

De taaigheid en complexiteit maken het niet eenvoudig om tot een sluitende taalaanpak te komen. De enige weg daarnaartoe is dat alle eerdergenoemde betrokken partijen elkaar blijven ontmoeten. We zullen daarom periodiek samenkomen om de implementatie te volgen en de aanpak te borgen voor de toekomst.

Wat willen we hiermee bereiken?

- ❖ Bewustzijn bij alle betrokken partijen van de omvang en complexiteit van de opgave
- ❖ Inzicht in het betrokken netwerk en ieders belangen en ambities daarbinnen
- ❖ Versterking van onderling begrip en verbondenheid
- ❖ Overeenstemming over een sluitende taalaanpak, de bijbehorende ambities en ieders rol daarin, resulterend in een Taalpact met concrete acties waar partijen zich aan hebben verbonden
- ❖ Nieuwe onderlinge relaties en samenwerkingsafspraken tussen betrokken partijen
- ❖ Nieuw elan en nieuwe energie
- ❖ Nieuwe prototypes en plannen die bij succes regionaal opgeschaald kunnen worden
- ❖ Inzicht in niet alleen de harde, maar ook de zachte resultaten vanuit onze aanpak en ons aanbod

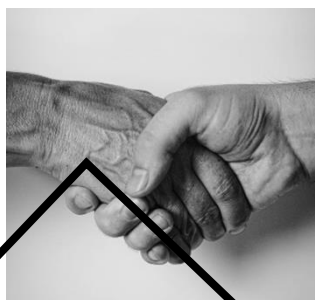

Dit zal leiden tot een effectievere en efficiëntere inzet van de WEB-middelen. De vraag is momenteel groter dan het WEB-budget kan bekostigen. Inburgeraars melden zich vaak na het behalen van hun inburgeringsexamens aan als WEB-cursist. Het behaalde niveau van de

inburgering is vaak onvoldoende om volwaardig te functioneren in de maatschappij. Dat maakt dat de regiogemeenten duidelijke keuzes moeten maken. Welke doelgroepen willen wij vooral bedienen? En waarom? En is er aanbod dat voor meerdere groepen of gemeenten toegankelijk gemaakt kan worden? Door samen te werken creëer je ook meer volume. Dat kan worden gebruikt om zo juist meer maatwerk te kunnen leveren.

Welke verbindingen leggen we met andere terreinen?

Eerder hebben al gesproken over het belang van integraal werken. Niet alleen bij de organisaties in het netwerk maar ook bij de gemeente zelf. Mensen die klaar zijn met hun inburgering hebben vaak toch nog extra ondersteuning nodig uit de WEB om voldoende zelfredzaam te worden. Mensen met schulden blijken enorm gebaat te zijn met training rond meer financiële zelfredzaamheid. Dat betekent dan ook dat de samenwerking vanuit de WEB met de WI (Wet Inburgering) en Participatiewet enorm kan helpen en zelfs kostenbesparend kan zijn. Iemand met voldoende basisvaardigheden kan wellicht sneller bemiddeld worden uit de uitkering naar werk. En iemand die zijn brieven begrijpt, komt wellicht minder snel in aanraking met schuldhulpverlening. Dat betekent dan ook dat we ons erop zullen moeten richten om:

- Periodiek contact te houden over ontwikkelingen op ons beleidsterrein
- Belangrijke data met elkaar delen en goed in kaart te brengen wie van welke voorzieningen gebruik maakt
- Op basis daarvan zo gericht mogelijk aanbod te creëren dat een zo breed mogelijke doelgroep bedient

Hier maken we ons ook als gemeenten intern hard voor.

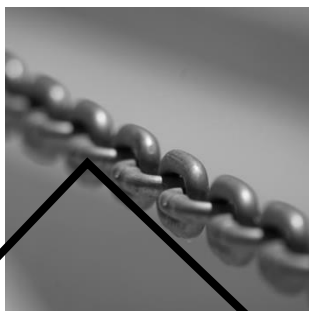
Hoe monitoren we de kwantiteit en kwaliteit van het aanbod?

Het aanbod zal allereerst door de inzet van de Monitor Educatie worden gevolgd, zoals dit ook al eerder in de tekst uitgebreid is beschreven. Dit helpt ons om niet alleen het bereik maar ook de kwaliteit te monitoren. Wie en hoeveel mensen doen er mee? Wat levert het de regio op? De monitor kan daarbij zelfs gericht onderzoek doen naar de uitwerking van bepaald beleid onder deze doelgroep. Denk hierbij aan thema's als armoede of jeugdpreventie.

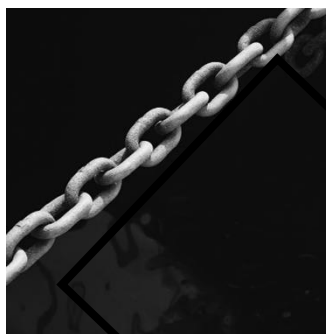
Met alle aanbieders (formeel en non-formeel) maken we afspraken over verplichte deelname aan de monitor Educatie. Zo krijgt de regio zicht op de kwantitatieve en kwalitatieve effecten van educati

Welke rol heeft Stichting Lezen en Schrijven?

Stichting Lezen en Schrijven vervult binnen de Aanpak Laaggeletterdheid Gemeenten (ALG) de rol van verbindingsofficier. De accounthouder voedt het netwerk en zorgt dat overleggen periodiek gevoerd blijven worden, lokaal en regionaal. Daarnaast ondersteunt zij bij beleidsvorming en de uitvoering van de WEB en eventueel aanverwante wetten. Voor specifiek advies of opdrachten worden afspraken gemaakt rond bijvoorbeeld toegankelijke dienstverlening, aanbesteden of het monitoren van de kwaliteit.

In welke landelijke netwerken doen we mee?

Dordrecht sluit in haar rol als contactgemeente aan bij het landelijke netwerk G35. Wij nemen deel aan het team Interbestuurlijk Programma Laaggeletterdheid (IBP). Dit team voert samen met de VNG gesprekken met betrokken ministeries (o.a. OCW, SZW en BZK).

Onderwerpen van gesprek zijn:

- Uitwerking van lokale, regionale en landelijke monitoring
- Uitwerking van de kwaliteitsnormen die voor het WEB-aanbod moeten gaan gelden

- Verbinding met inburgering (monitoring en Nederlands als tweede taal, NT2)

Deelname aan het landelijke netwerk levert kennisdeling en gezamenlijkheid op. Er is een directe relatie met de VNG-commissie Participatie Schuldhulpverlening en Integratie via het voorzitterschap van wethouder Peter Heijkoop.

Wat betekent dit financieel?

Het regionale aanbod Educatie wordt gefinancierd met middelen die het Rijk in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) beschikbaar stelt. In 2021 gaat het om een uitvoeringsbudget van totaal € 1.006.986,-. Dit is hetzelfde budget als van 2020, met indexatie. Het is gelijk aan het budget van 2020.

Het budget 2020 is uitgezet bij vier partijen.

Bibliotheek AanZet	€ 180.000,--
Sagenn	€ 310.000,--
ROC Da Vinci	€ 360.000,--
PRAGO	€ 130.000,--
Totaal	€ 950.000,--

Het overschot

Dit is benut voor het wegwerken van wachtlijsten. Da Vinci en Sagenn hebben hiervoor in 2020 een aanvullende opdracht gekregen. De aanbieders ontvangen in december een opdrachtverlening. Dit geeft ons ruimte om te onderzoeken welke onderdelen van het huidige educatie-aanbod doorlopen. En welke nieuwe initiatieven die in 2021 uit de werkateliers komen worden uitgewerkt.

De regiemiddelen

Dordrecht ontvangt als contactgemeente in 2021 een bedrag van € 110.000,- Deze middelen stellen de gemeente Dordrecht en de regio in staat om de regionale aanpak verder uit te werken. Het gaat hierbij om de werkateliers, regionale bijeenkomsten, aanschaf Monitor Educatie , coördinatie van aanbesteding & beleidsontwikkeling en kwaliteits- & financiële controle.

Bronnen

- ❖ Stichting Lezen en Schrijven & Maastricht University, Feiten & Cijfers Laaggeletterdheid, De invloed van lage basisvaardigheden op deelname aan de maatschappij (Den Haag 2018).
- ❖ Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Spreiding van laaggeletterdheid, inzichten in taal- en rekenvaardigheden per beroep, sector en type werkzoekende (Maastricht 2019).
- ❖ Stichting Lezen en Schrijven, Factsheet: Laaggeletterdheid en geld (Den Haag 2018)
- ❖ Stichting Lezen en Schrijven, Factsheet: Taal maakt gezonder (Den Haag 2019)
- ❖ Stichting Lezen en Schrijven, Factsheet: Taal maakt vrouwen sterker (Den Haag 2018)
- ❖ Stichting Lezen en Schrijven, Factsheet: Laaggeletterdheid en werk (Den Haag 2019)
- ❖ PricewaterhouseCoopers, Maatschappelijke kosten laaggeletterdheid (Amsterdam 2018)

Afkortingen

BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBCT	Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal
IBP	Interbestuurlijk Programma (Laaggeletterdheid)
MBO	middelbaar beroepsonderwijs
NT1	Nederlands als eerste taal
NT2	Nederlands als tweede taal
OCD	Onderzoekscentrum Drechtsteden
PIAAC	Dit is een Engelstalige afkorting voor het "Programme for the International Assessment of Adult Competencies".
ROA-rapport	Dit verwijst naar het artikel: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, <i>Spreiding van laaggeletterdheid, inzichten in taal- en rekenvaardigheden per beroep, sector en type werkzoekende</i> (Maastricht 2019).
VMBO	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WI	(Nieuwe) Wet Inburgering